

PROIECT 9. ȘI VOUĂ

Începutul Proiect 9 se pierde undeva în negurile pandemiei de COVID-19. În cuvintele lui Radu Horghidan, actor și consultant artistic al Teatrului Dramatic „Fani Tardini” Galați, ideea a apărut în lungile luni de consemnare la domiciliu și închidere deplină a teatrelor din 2020-2021: „Era în pandemie. Vorbeam cu Adi și Florin la telefon aproape zilnic și nu știam ce o să facem după ce se termină pandemia și încotro o să ne îndreptăm! În pandemie, simțeam că o să murim artistic. Ne trebuia ceva care să ne țină în viață”. În mărturisirea lui Horghidan (făcută în cadrul dezbaterii „Proiect 9. Teatru românesc contemporan”, organizată în Sala Studio a Teatrului „Fani Tardini” în weekend-ul 17-19 martie 2023, cu ocazia primului *showcase* din cadrul Proiect 9), e vorba de regizorul Adrian Iclențan, proaspăt director artistic al teatrului gălățean, și de actorul Florin Toma, directorul general al instituției din orașul dunărean.

Cu aceeași ocazie, Toma a completat: „Pandemia a fost una dintre cele mai negre perioade din viața mea pentru că mi-am dat seama că teatrul devenise irelevant. Pandemia fost o perioadă în care autoritățile au tratat teatrele destul de pom-pieristic. Au ținut deschise jocurile de noroc și au închis teatrele. Ca urmare, ne-am dat seama că era nevoie de ceva foarte puternic pentru a ieși din amorțeală”.

Interogațiile reciproce au continuat o vreme, până când a apărut *ideea!* „Ipostaza de a face parte din ceva mai mare decât individualitățile care o compun mi s-a părut interesantă. Cred că este important să simți că lucrezi pentru ceva, că te pui în slujba a ceva care te depășește. Genul acesta de demers are șansa să elimine un anume tip de egoism artistic și poate încuraja un soi de generozitate”, a explicat Radu Horghidan.

Dar ce este, de fapt, Proiect 9? Conceptul demersului gălățean e foarte simplu de sintetizat: vreme de 3 stagioni (2021-2024), regizorii Leta Popescu, Cristian Ban și Adrian Iclențan montează câte un spectacol pe stagione. Textele pe care baza cărora se realizează spectacolele sunt piese românești contemporane, sau texte scrise special pentru trupa gălățeană, sau texte colective scrise ori rescrise de echipa de creație a unui spectacol.

Pentru exemplificare, iată titlurile și autorii primei stagioni Proiect 9: ... *în țara minunilor*, o creație colectivă inspirată de personaje și evenimente reale în regia lui Adrian Iclențan (premiere: februarie 2022), *O repetiție moldovenească*, o creație colectivă pornind de la piesa omonimă scrisă de Costache Caragiali, în 1844 (premiere:

aprilie 2022) și *Vrabia*, în regia și pe textul original al Letei Popescu (premiere: iulie 2022). De menționat că *Vrabia* a fost selecționat în cadrul Festivalului Național de Teatru 2022 și că Leta Popescu este nominalizată, în cadrul Galei Premiilor UNITER 2023, la categoria Cel mai bun text dramatic românesc montat în premieră absolută. În același timp, *O repetiție moldovenească* a primit premiile pentru cel mai bun spectacol și cea mai bună regie în cadrul Festivalului Național de Comedie Galați 2022, iar creația scenografică realizată de Andreea Săndulescu a fost nominalizată la categoria *Best Implemented Theatre Set Design / Cel mai bine executat decor al unui spectacol de teatru*, în cadrul Galei Premiilor de Arhitectură și Design Golden Trezzini, Sankt Petersburg 2022.

„De când m-a sunat Radu, mi-am dat seama că e o idee bună. Țin minte și unde eram când m-a sunat. Undeva prin Brăila, pe stradă, în plin trafic. Am zis «Da» imediat. Pentru mine, au fost importante trei lucruri. În primul rând, mai lucrasem deja aici spectacolul *Mame* (*n.a.* creație colectivă bazată pe amintirile actorilor, ce și-a avut premiera în ianuarie 2020 și a fost nominalizată la categoria cea mai bună regie în cadrul Galei Premiilor UNITER 2021) și știam că mai voiam să lucrez cu ei. Apoi a fost vorba de ideea de continuitate în care cred foarte tare. Și, în fine, după cum am mai spus, am avut încredere în ideea lui Radu”, a povestit Cristian Ban. La rândul-i, Leta Popescu (singura dintre cei trei regizori ai proiectului născută în Galați, dar și singura fără o colaborare anterioară cu Teatrul „Fani Tardini”) a mărturisit: „Eu am zis «Da» pentru că, atunci când mă invită cineva să-mi fac meseria, de obicei zic «Da», atâta timp cât nu am oprești de ordin tehnic sau etic. Aici, la Galați, e bine. E un proiect unic în țară, care îți oferă continuitate și ție ca regizor. Pentru că, de cele mai multe ori, lucrezi într-un teatru și, în momentul în care deprinzi un limbaj comun cu acel loc, proiectul s-a încheiat, pleci în altă parte și reiei totul de la zero. Și acel zero e destul de obositor”.

Și, totuși, proiect multianual de teatru românesc contemporan? Florin Toma: „Tradiția la Galați e orientată spre un teatru de tip clasic. Din anii '70, noi organizăm un Festival național anual de comedie, primul de acest fel de din țară. Aceasta e tradiția. Odată cu schimbarea generațiilor, au apărut oameni cu alt gust pentru teatru. O colegă mi-a spus acum ceva vreme «A venit vremea voastră». N-am înțeles ce a vrut să spună până destul de curând.” Tot actorul manager

Proiect 9 – Teatrul „Fani Tardini” Galați

continuă: „Ne-am dorit ca, prin *Proiect 9*, identitatea acestui teatru să fie mult mai bine conturată în contextul teatral românesc. Ne-am dat seama de la bun început că acest proiect va supăra anumiți oameni. De pildă, pe cei care, vreme de 20-30 de ani, au făcut teatru într-un anumit fel, pe o parte dintre spectatori, pe alți oameni din breaslă. Am realizat însă că am reușit să coagulăm la Galați, într-un interval de timp destul de scurt, un număr de oameni provenind din zone geografice diferite ale țării care au un limbaj teatral comun. Am înțeles că nu suntem singuri într-o mare de oameni și că, chiar dacă încercările noastre au grad de risc, avem, datorită acestor oameni, elanul necesar pentru a ne avânta în necunoscut.”

Echipa de conducere a Proiect 9 e formată din: Florin Toma, Adrian Iclențan, Radu Horghidan, Leta Popescu și Cristian Ban. Cei cinci au pus la cale structura programului într-o noapte lungă, petrecută la Brașov și evocată în felurite moduri în cadrul dezbaterii de la *showcase*-ul menționat. Cei 5 se întâlnesc la începutul fiecărei stagiuni pentru linia directoare a sezonului care urmează și pentru a stabili ce, cine și când montează. Apoi, se întâlnesc la fiecare premieră din proiect și cu orice altă ocazie se ivește. „Am realizat că e nevoie de un proiect care să nu fie al managerului, să nu fie pe persoană fizică. E un proiect inițiat de un grup de oameni care au statut egal în cadrul proiectului. Am încercat să impunem aceeași regulă și în rândul trupei, să determinăm implicarea activă a fiecărei actrițe și a fiecărui actor”, a explicat Florin Toma.

Leta Popescu a dezvăluit cuvântul de ordine al primei stagiuni, care a fost implicarea unui număr cât mai mare de actori din trupă în proiect. Au rezultat distribuții vaste: 15 actori & 1 muzician la ... *în țara minunilor*, 10 actori la *O repetiție moldovenească*, 16 actori la *Vrabia*. Au fost evocate întâlniri cu trupa care au avut loc la debutul Proiect 9. Apoi, procesul de distribuire, bucuriile unora, nemulțumirile altora. *Showcase*-ul din martie 2023 a dezvoltat o parte dintre tensiunile generate în interiorul trupei de Proiect 9. În același timp, a permis, prin intermediul celor șase dezbateri/prelegeri (susținute de profesorul universitar & criticul Miruna Runcan și de profesorul universitar & regizorul Theodor-Cristian Popescu) urmate de dezbateri, organizate de-a lungul a trei zile și trei nopți, transformarea animozităților în dialoguri vii, cărnose, relevante. Fiecare întâlnire a durat minimum două ore! Un ochi atent a putut observa cum membri ai trupei și ai conducerii aflați, inițial, pe poziții radical antagonice au căpătat curajul de a vorbi deschis și de a căuta punctele de legătură.

Unul dintre punctele cu adevărat remarcabile al întâmplărilor care au loc în acești ani în Teatrul Dramatic „Fani Tardini” Galați este aura și substanța de laborator de cercetare pe care acestea o au. Se montează texte noi, inventate/reinventate pentru/cu trupa, se folosesc limbaje regizorale diverse (cei trei regizori, ale căror stilistici sunt oricum destul de diferite între ele, au promis că, în stagiunea a doua a Proiect 9, vor face spectacole radical diferite de cele realizate în prima – cea de-a doua premieră a lui Adrian Iclențan, *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*, care a avut deja loc, în martie 2023, confirmă promisiunea), se organizează dezbateri publice care sondează teme dificile („Teatru românesc contemporan. Teatru popular contemporan”, în cazul doamnei Runcan, „Identitatea unui teatru de repertoriu”, în cazul domnului Popescu), managerii și actorii trupei, alături de studenții Facultății de Arte a Universității „Dunărea de Jos” din Galați, participă la discuții cu interes, argumente și pasiune.

Sunt, prin urmare, de urmărit cu mare interes atât traseul celor nouă spectacole din cadrul Proiect 9, cât și evoluția comunității teatrale locale. La finalul stagiunii 2023-2024, s-ar putea ca, dincolo de premii, nominalizări sau selecții în festivaluri, Galațiul să realizeze că tocmai și-a construit un ecosistem teatral (trupă, personal artistic și tehnic, management, studenți, public) ce va permite o dezvoltare sustenabilă a domeniului pentru multe decenii de acum încolo.

Cât privește producțiile primei stagiuni Proiect 9, dincolo de diferențele stilistice certe, ele au câteva puncte comune: umorul, evocarea nostalgic-ironică atât a prezentului, cât și a trecutului recent, ancorarea în specificul locului. Sunt înscenate povești relevante în primul rând pentru Galați, pentru oamenii, străzile, blocurile și istoria sa, și abia mai apoi pentru restul țării și al lumii. Parafrazând o vorbă a lui Cristian Ban, „ce rost are să vorbesc aici despre problemele lui Mary și John din Chicago, când în Galați trăiesc Maria și Ion cu problemele lor?”. Cu planurile lor, cu visele lor, cu speranțele lor. Cu morțile și viețile lor.